

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmertelen leveleket csak ismert kéztől fogadjunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmertre küldendők.

Előfizetési árak:

Helyben		Vidéken	
hözhoz hordva	postai szállításal	hözhoz hordva	postai szállításal
Égész évre . . . 12 frt	Égész évre . . . 14 frt	Fél évre . . . 6 „	Fél évre . . . 7 „
Negyed évre . . . 3 „	Negyed évre . . . 3.50	Egy órá . . . 1 „	Egy órá . . . 1.20

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos petitor egyszeri hirdetésnél 6 kr
Minden követezőnél . . . . . 4 „
Bélyegdíj külön . . . . . 30 „
Nyitlér sora . . . . . 15 „

Az első ülés előtt.

Arad, október 1.

Midőn e sorokat írjuk, még távirataink nem tudósítottak ama fontos és bekövetkezőben lévő pártalakítási eseményekről és pártnyilatkozatokról, melyek a szélsőbál részéről, de magától a mérsékelt ellenzékől is vártak, valamint hogy a képviselőház megnyitjának előtámadó eseményeinek hatásán kívül teszünk meg észrevételeinket, a képviselőház megnyitjának küszöbén.

Azon levél óta, — melyet Kossuth a hihetetlenül — és látszólagosan felszínre vergődött Polonyinak írt, s a melyben szintén tagadja, hogy a turini kirándulás alkalmából negyvenkilences irányban befolyásolni akarta volna a függetlenségüket, — ezóta lényeges intermezzók kötődtek le nem egy tekintetben az ország politikai közvéleményének figyelmét, bár maig sincs eldöntve a negyvenkilenceskedés vádjának milyen volta, nincs közzétéve a Kossuth sokat emlegetett és eltitkolt levele, s bár Kossuth újabb levelét közli ma a szélsőbál központi organuma, mely levél azonban konkrét czáfolatot nem hord magában, és szinte a végett látszik írva és közzétéve lenni, hogy a sokat reklamált régi levélről eltérje a közvélemény figyelmét.

Mit ér vele? — kérdé a turini kirándulás alkalmával Kossuth Polonyitól, ki a nagy ember első elháritó szavára is forszirozta a dynasztia-korona elleni lépést, — legfeljebb bezarják.

Azt nem akarjuk kutatni, hogy vajon Polonyi nem azt mondta-e akkor magában, hogy éppen ezt akarom, s ez volna az igazi reklám nekem, de annyit látunk, hogy a függetlenségi párt bajainak elsimításában fáradozók egyike sem úgy viseli magát, mintha tisztán csakis a pártért cselekszik, hanem azt a benyomást teszik külön-külön, mintha egy rendkívül kedvező alkalmat ragadnának meg a saját prestízsük emelésére.

Ugron rendkívül akciózó, hiveinek szaporítására van irányítva, míg Eötvös-Polonyiék tüzzel-vassal arra törnek, hogy az ő igazukat lássa. Egyedül Irányi látszik egy javaslattal a párt megbonthatatlanságát megörizni, de ő alighanem két malomkö közé kerül szándékaival. Ugronnak eddig husz hive van, s a tulajdonal kilenczvenen mondanak ellene.

Ez a szélsők helyzete a parlamenti új ülészek megnyitására, míg a mérsékelt ellenzék valóban úgy tűnik fel, mintha egyáltalán nem bírná magát elhatározásra a végleges döntést illetően. Mert, hogy valami bizonyosan történjen a fuzióra nézve, azt egyik párhívőknek választóihoz intézett levele is kétségtelenül illusztrálja, midőn a mérsékelt ellenzék választói előtt oly magosan hangzó dicséretet mond Szapáry gróf kormányelnökről, minőt bármelyik szabadelpvűrti képviselő is minden habozás nélkül aláírna. Aztán Apponyinak, a b e c s i új „Pressé”-ben közzétett nyilatkozata is, kibem nem kelti azt a benyomást, hogy az nem egyéb, mint „közelebb helyekedés” a Burghoz, hogy szavát annál bizonyosabban meghallják; egy szóval: felhívis az u d v a r h o z, hogy lássék és tessék odafenn is, hogy ő mindenáron megtérni óhajt és szívére tett kézzel mondaná el a mea culpa-t egy bizonyos figyelmes perczben.

Kétségtelen tehát, hogy az új ülészek egyike lesz a legérdekesebbeknek, — ha mindjárt nem is abból következtetünk erre, hogy Ábrányi Kornél siet egy jó fogást magának tartani és interpellál az egri katonai eset tárgyában mindjárt az első ülésen, — mert oly pártalakulások vannak már kiforrott stádiumban, melyektől megváltozhatnak az egész ellenzék vonal arculata.

Es ily körülmények közt alig tudunk megnyugtatóbbra gondolni is, minthogy e pártforrongások közepette, a szabadelpvűpárt egységes szilárdsága csak növekedni látszik, és úgy tűnik

fel a nemzet szemében mint egy erős garancia arra nézve, hogy Magyarország parlamentje továbbra is a komoly és üdvös alkotások színtere legyen, támadjon ellene bár a szélsőségek vagy a kormányrajutások törekvése, egész erejével és szenvedélyével.

Az új ülészek kezdetén. Budapestről írják lapunknak. Már csak pár nap választ el bennünket az országgyűlési tárgyalások megkezdésétől. A hosszú szünet alatt az ellenzéki pártokon mindenféle surlódások, magyarázgatások, sőt felszólási tünetek is mutatkoztak, melyeket a kötelezőszerűleg regisztrált és meg is vitatott pártatlan részrehajlatlansággal s elfogulatlanul, mint rendesen.

A kormány pedig semmikép sem éri magát érintve a pártokban előfordultak által. Ha egyes miniszterek mint hazafiak, mint politikai barátai vagy ellensei a pártok evolúciói által közelebből talált férfiakkak, a bekövetkezett mozgalom iránt az egyik vagy másik irányban többé vagy kevésbé élénben érdeklődnek is, összességükben csak egy célt tartanak foganatosítását a Szapáry Gyula gróf által a miniszterelnökség elfoglalásakor az országgyűlés előtt kifejtett kormányprogramnak, melyre nézve birja a nagy szabadelvű párt egyhangú, feltétlen helyeslést, sőt az ellenzék egy részének csak gyengén megklauszult hozzájárulását is.

A kormány nem ismeri félre sem azt a nagy nyereséget, mely Ugron fellépésének lesz a következménye a törvényesen fennálló közigazgatás, mint ama intellektuális erőknél jelentősebb becsét, melyekkel Apponyi gróf és barátai járulnak a reform ügyéhez, midőn a kormány javaslataival szemben igazságos, objektív álláspontot helyezkednek. És nemcsak a kormánynak, hanem az egész szabadelvű pártnak csak kellemes és szivesen fogadott lesz, ha a reformviták alkalmából a mérsékelt ellenzék tagjai lassanként belátják teljesen, hogy mily szükségtelen, sőt illetéktelen további megmaradásuk az ellenzékben.

A budapesti új hadtestparancsnok. Egyik tegnapi táviratunk jelentette, hogy a negyedik hadtest parancsnokává és budapesti vezénylő tábornokká Lobkovitz Rudolf herceg altábornagyot nevezték ki. Az új hadtestparancsnokról az alkalmommal érdekesnek tartjuk a következő rövid életrajz közlését:

Lobkovitz Rudolf Ferdinánd herceg a morvaországi Frischauban 1840 augusztus 16-án született. Katonai pályáját 1858 szeptember 1-én kezdte meg, mint a 3. sz. tábori tüzérezred hadnagyja. 1859 június 21-én elsőosztályu hadnagyvá léptették elő és a minőségben résztvevő az olaszok ellen indított hadjáratban, melynek végével 1858 november 25-én a testőrséghez mint főhadnagyt osztották be. 1862 március 11-én a 2-ik sz. tüzérezred II. osztályu századosa lett és 1866 február 13-án ő Felsőége és. és kir. kamarási méltósággal tüntette ki. 1866 május 1-én első osztályu századosa léptetvé elő a porosz hadjáratban tanúsított vitéz és jeles tetteinek elismeréséül október 3-án a katonai érdemkeresztet kapta. 1870 május 24-én ő Felsőége őrnagygyá és szarnység-dévé nevezték ki. A herceg nemokára ezután egy fiút mentett meg a visszafoglalástól, miért 1870 június 29-én legmagasabb dicsőrel elismerésben részesült. 1874 május 1-én a 7. tábori tüzérezred alezredesévé, majd 1875. november 1-én az ő-ik tábori tüzérezred parancsnokává léptették elő, hat hónapra rá ezredesi rangot nyert és 1878 augusztus 22-én a negyedik hadtest tüzérségének parancsnokává neveztetett ki. E minőségében résztvevő a boszniai okkupációban és itt teljesített kiváló szolgálatait elismeréséül a harmadosztályu vaskoronarendet kapta. 1881 október 30-án a 13-ik gyalogdandárparancsnokává, majd 1882 május elsajén vezérőrnagygyá nevezték ki. 1886 január 22-én a 36. gyalog hadosztály (Kolozsvár) parancsnoka lett és az állásában 1887 május 1-én altábornagygyá léptették elő. Kolozsvárt egú úgy mint Budapesten, előkelő helyet foglalt el a társaságban. Lobkovitz herceg, ki erőteljes természetű koránál jóval fiatalabbnak látszó, rokonszenves külsejű férfin, a felsoroltakon kívül még számos érdemjel tulajdonosa és örökös tagja a magyar főrendiháznak.

A szabadelvű pártkörben kedden este nagy számmal jelentek meg a képviselők, köztük Tisza Kálmán is, aki a

legjobb egészségben tért meg falusi magányából. A klubban késő estig beható eszmecsere folyt a képviselőház legközelebbi teendőiről s különösen azon interpellációk telett, melyeket a mérsékelt ellenzék jelentett be. Az eszmecsereben a kabinet tagjai is részt vettek.

Az igazságügyminiszter három törvényjavaslatot fog a képviselőház ülészekének elején beterjeszteni. A miniszter óhajta az, hogy a ház igazságügyi bizottsága a javaslatok elkészítése czéljából már október hó folyamában — egyidejűleg a pénzügyi bizottsággal — üléseket tartson, ami lehetővé tenné, hogy mielőtt a ház napirendje megengedi, az igazságügyi törvényjavaslatok minden késedelem nélkül nyilvános tárgyalás alá véssenek. Valószínű, hogy még ez év vége előtt, legkésőbb a jövő év elején meg is fog ez történni s különösen a sommass ügyekben való felelőviteli eljárás szabályozó javaslat minél előbb törvényerőre lesz emelhető.

Vilmos császár nálunk.

(Politikai tudósítónktól.)

Bécs, szeptember 30.

A narvai ünnepélyek és fényes katonai szemlék után, Vilmos császár látogatása Bécsben, honnan barátijával és szövetségeseivel Ferencz-József királyival vadászatra indul, rendkívül fontos eseménynek tekintendő. A német császár azon küldetésére, melyet az emberiség nevében Sz.-Pétervárra indult, az orosz autokrata cinikus nyilatkozatai folytán teljesen megfűszert. A helyzet ilyformán a szentpétervári kormány határozott ellenzése miatt még sokkal inkább rosszabb lett. Minél sötétebb jövőnek nézünk elémbe, mielőtt az orosz diplomácia aknamunkáját, melyet évek óta ernyedetlen szorgalommal folytatt, befűszerte. A vaskapu szabályozása czéljából megkezdett munkák, magukra vonták az orosz napisajtó rosszakaratu figyelmét, mely e munkában csak az osztrák-magyar monarchia törvénytelen felsőbbsségét akarja látni, holott a Duna végleges szabályozása a kelet fejlődésére, különösen a Balkán alatti országok kereskedelmi viszonyainak fejlődésére már régóta szükséges lett volna.

A berlini szerződés néhány szakasza napról-napra mindinkább jobban utjátban kezd állani Oroszország szándékainak és ama jegetó sópánkodás után, melyet Bosznia elfoglalása óta orosz részről hallottunk, a Dunára került a sor, mely a Fekete-tengerbe — ezen orosz tóba — omolva, csakis Oroszországot illetheti. Ugy látszik, mintha oda át a bárány és a farkas előfordult meséjét a patak forrásáról akarnák ismételni.

Mennyire örülnék továbbá a magyar fegyvergyár bukásának! A „Russischer Invalide” nagy bölcsen hozzálátott a baj taglalásához, melyet szerinte a magyar nemzet prepotenziájára idézett elő.

Hát nem áll-e Ausztriának a kontinens valamennyi fegyvergyára rendelkezésére? — kérdi a nevezett lap. Az egész világot fegyverbe akarja-e állítani ama képzelt ellenség ellen, mely csakis a bécsi és budapesti parlamentek agyremes képzeletében létezik? Az efféle beszédekhez az orosz hivatalos, és nem hivatalos sajtó részéről már régóta hozzászoktunk, de ama békés nyilatkozatok után, melyeket III. Sándor czártól a narvai találkozás alkalmával hallottunk, nagyon bajosan emésztethetjük meg mindazt, mit az orosz sajtó legújában nekünk feltálat.

Azon szellemudus csvegések, melyeket a „magas szerződő felek” maguk közt folytatnak, és melyek Martius diplomatikus kézikönyve szerint leginkább a valóság elburkolására használhatnak, most már a nevétség veszélyes határaihoz közel járnak. Az egyik fél csupa időtöltésből készsözötvenezerből álló és az utolsó gombig teljesen felszerelt sereget gyűjt össze a határon s a naiv világgal azt akarja elhitetni, hogy mindez csak biztonossági tekintetből egy olyan ellenséggel szemben történik, mely az orosz birodalom és a pánszláv eszme fennállítását fenyegeti.

Nem akarjuk belgrádi szomszédjaink ösztintességét kétségbe vonni, sőt az egykori szíveslyes egyetértés helyreállítását örömmel fogadjuk, de mindamelllett a gyanyu egy csekély hátramaradt részétől nem tudunk megszabadulni, mely bennünk

még azon idő óta maradt vissza, midőn mindent, ami onnan jött, határtalan bizodalommal fogadva, csufosan felültünk.

Mindamelllett nem esünk kétségbe, sokat várunk és remélünk a szerb kormány bölcsességétől, de annál még sokkal többet a szerb nép józan eszétől és felfogásától, mely érdekeink közös voltát mindenkor átállta.

Legújónk ösztinte és hű barátok, és akkor bátran szembe szállhatunk mindazon ármányokkal és fenyegetésekkel melyek a fekete-tengerentuli világól reánk bocsájtatnak.

Külföld.

Vilmos császár Bécsben. Mintha elővarázsolták volna, egy keletkezett egy éjen át Bécsben egy gazdagon diszitett via triumvális, mely az osztrák császár-árostat az északi vasut pályaházától a Mariahilfer Linie-ig átszeli. Minden pompa s minden diszítés a német császár megérkezést illeti, ami október 1-én délelőtt 9 órákor lesz.

Vilmos császár nem kívánta a tisztelt és szeretet ilyetén tanúsítását, sőt inkább azt akarta, hogy mostani látogatása ne provokáljon hivatalos jelleggel. II. Vilmos ezuttal rohnstocki manifesztaiójából vonja le a konzekvenciákat. Kijelentette ő, hogy Ferencz-József iránta olyan, mint apa a fia iránt. Ugy is jön, úgy akarja, hogy felfogják mostani látogatását, gyermekki ragaszkodással jön atyai barátjához, hogy nyolcz napot töltson vele a legitimebb együttlétben. Bécs örömmnylvánitással tehát tökéletesen spontánok s hogy sem katonai parádé, sem más hivatalos látványosság nem kiseri azt, az bizonyonal nem csökkent annak értékét sem etthikai, sem politikai tekintetben. Csak jótéveleg hathat a felséges vendégre, ha látni fogja, hogy a hármass szövetség szelleme nálunk is mennyire behatolt a lakosságba s teljes szívét eltölti.

Ez az szivüdti színjáték előrelátóhatólag ismétlődni fog évről-évre, mert Vilmos császár — a „Pester Correspondenz” már közölte — ugyszólván felvetté életérevébe, rendes programjába, hogy miként nemes nagyatya, ő is évenként ellátogat Ausztria-Magyarországba, hogy ezzel a saját szive vágyának eleget tegyen s egyuttal barátnak, ellenségnak ad oculos demonstrálja, mily változtatlan az ő hűsége s mily megingathatatlannul szilárd alapokon nyugszik a békeszövetség.

A belgrádi események. A szerb radikálisok furcra módon ünneplik meg választási győzelmüket. Ugyanazon helyiségek közelében, melyben az összes miniszterek és pártvezérek nagy áldomást tartanak a diadal örömeire, revolvértöltönyek hevernek az utcáan és sütnék is el, megpedig ugyanakkor, midőn Sándor király ott kocskázik. Ez mindenesetre idilli állapot akár Sándor és Milan királyok, akár hadsegüdk kocsjai alatt — ez utóbbit a hivatalos vizsgálat derítette ki, robbant fel a töltény. Valami kellemes benyomást ez a meglepetés még akkor sem tehetett a két királyra, ha csakugyan egy történet a dolog, mint a hivatalos vizsgálat kiderítette. Egyletőre azonban kőve hiszünk a hivatalos vizsgálatnak, mert tudjuk, hogy hivatalos vizsgálatlalt már sok mindent konstátáltak Szerbiában, mi legkevésbé sem felelt meg a valósnak. A két király különben már el is utazott Belgrádból a közeli katonai táborba. — Ami a választásokat illeti, végeredményük immár ismeretes. Megválasztatott 113 radikális, 18 szabadelvű és egyetlen egy haladópart. Ez utóbbit csakugyan Garasanin, ki tehát ellenségeinek minden erőködése mellett is bejutott a szkupstinába, csakhogy egymaga fogja ott pártját képviselni, mi nem lesz irigylésre méltó feladat.

Legujabb posta.

— Orosz csapatok a határon. Az orosz határorszégek szaporítását vették tervbe ugy Ausztria, mint Ázsiai-Törökország és Perzsia határain, hogy erőlyesebben leheszen szembe szállni a csempészekkel. (Az orosz kormánynak ez az ürügye meglehetően naivságot tetelez fel a külföldről. Szerk.)

— Az antiszemizmus ellen. A haladás barátainak bécsi együletében Jacques dr bíróalmi tanácsi képviselő igen figyelemreméltó beszédet mondott a politikai helyzetről, melynek folyamában a következő érdekes nyilatkozatot tette: Az antiszemizmus egyáltalában nem politikai párt; Németországban már ugyszólván kihalt, Magyarorszában egy erőlyes kormány véget vetett neki (Lelkes felkiáltások: Eljen Tisza Kálmán!). és ausztriai és egyéb szlávok megtagadtak minden vele való közösséget, az ősz-

szes szocial-demokrata párt undorral fordult el tőle, mert a zsidó nyomort épp annyira fájlalja, mint a keresztényt és mert a közös inség egyesíti az embereket.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

(Távirati tudósítás.)

Elnökök: Pécny Tamás. Jegyzők: Madarász József, Rosner Ervin, Dárday Sándor.

A kormány részéről jelen vannak: Szapáry Gyula gr. min. elnök, Weckerle, Orczy, Baross, Josipovich, Csáky, Fejérváry miniszterek.

Elnök a legfelsőbb királyi kézirat felolvasásával megnyitja a negyedik ülészeket. Elnök jelenti Anyos Tódor és Vidliczkay József képviselők elhunytát; ő Felsőége közönetét azon alkalomból, hogy a képviselőház hódolatát fejezte ki Maria Valéria esküvője alkalmával. Elnök ezután előterjeszti, hogy a ház munkarendjére nézve a kormányelnök nyilatkozni szándékozik.

Szapáry Gyula gróf bejelent, hogy a holnapí ülészekben be fogja terjeszteni a mult évi zárszámadásokra vonatkozó jelentést és a jövő évi költségvetést. Azonkivül be fog terjeszteni több törvényjavaslatot, egy hogy a háznak nagy bizottsága megpedig a pénzügyi, igazságügyi, közigazdasági és közigazgatási teljesen el legyen foglalva és akadálytalanul működhessenék, azonkivül a bizottságokba megválasztandók a hiányos tagok is.

Következtek a bejelentett interpellációk:

Gullner Gyula interpellál a német levelezések tárgyában. Az interpelláció következő: „Interpelláció a t. miniszterelnök urhoz, mint belügyminiszterhez: 1. Tett-e olyan akár szöbeli, akár írásbeli intézkedést, amelyből kifolyólag megtörténhetik, hogy az Ausztriából érkezett hivatalos megkeresésekre eredeti fogalmazásban német nyelvű válasz adassék? 2. Igaz-e hogy elrendelte akár szóval, akár írásban, hogy az ő Felsőége kabinetirodájához intézett felterjesztések német nyelven történjenek, vagy hogy a magyar felterjesztésekhez német nyelvű fordítás is csatolassék? ugyszintén, hogy a közös miniszteriummal való hivatalos írásbeli érintkezésnél a német nyelv használtassék. 3. Fordult-e elő eset, hogy ő Felsőége kabinetirodájához intézett felterjesztéseknél vagy pedig akár a közös miniszteriummal való hivatalos írásbeli érintkezésnél a német nyelv használtassék? 4. Ha tett ilyes intézkedést avagy a fentebbi esetek közül bármelyik is megtörtént, mivel indokolja ebbeli eljárását?”

Íff. Ábrányi Kornél az egri veréngzés tárgyában következő interpellációt nyújtja be: „Interpelláció gróf Szapáry Gyula m. kir. miniszterelnök belügyminiszter urhoz: 1. Van-e tudomása t. miniszterelnök urnak a f. évi szeptember 25-én éjjel Egerben törtétt eseményről, melyben fegyveres katonatisztek egy polgári tisztviselőt összevagdaltak. 2. Szándékozik-e a miniszterelnök ur az esetet szigoruan megvizsgáltatni és annak minden részletét felderítetni? 3. Szándékozik-e az egri esetről és annak következményeiről részletes jelentést tenni a háznak?”

Ugron (hábor kérdi a miniszterelnököt, igaz-e, hogy folyó hó 3-án Székelyhidra ő Felsőége a magyar kir. kabinetirodából cizmeve a magyar kormány rendeletéből hivatalosan német szövegű távirat küldetett; igaz-e hogy mint belügyminiszter szóbeli rezedelet adott ki a miniszterium egy. vagy több gytosztályához, miszerint a közös kormányhoz és az osztrák hatóságokhoz német átiratokat intézzenek vagy intézhelnek.

— A német császár Bécsben.

Bécs, okt. 1. (Saj. tud. táv.) A város már a kora reggeli órák óta rendkívül mozgalmas képet nyújtott. Ezernyi ezer ember tolongott a pompásan felékesített utcákon, melyeken a német császár bevonulandó volt. Több százezer főre tehető a tömeg, mely ő Felsőége üdvözlésére megjelent.

Háromnegyed 9 órákor dörgő hochkiáltások jeleztek Ferencz József ő Felsőége megérkezését, ki porosz gárdazerednek ezredesi egyenruháját viselte a fekete sasrend szalagjával és csillagjával. Az osztrák néphimnusz hangjai mellett tekintette meg a király a badeni nagyherceg nevét viselő gyalogezredből kiállított díszszázadot.

Pont 8 óra 52 perczkor robogott be a pályaudvar csarnokába Vilmos német császár udvari külön vonata. Vilmos császár osztrák-magyar huszárezrednek ezredesi egyenruhájában állott a szalónkocsi ablakánál, s feszes tartással katonásan szalutált. A két uralkodó a legbensőbb szívélyességgel üdvözölte egymást és ép oly szíveslyes volt a felséges vendég és a főhercegek kölcsönös üdvözlése is. A porosz néphimnusz hangja mellett ment végig a két uralkodó a díszszá-

zad arcvonala előtt, mire a kíséreték kölcsönös bemutatása következett. P.rix polgármesterhez Vilmos császár így szólt: „Fogadja köszönetemet, és tudassa Bécs városának lakosságával is, a nagy előkészületekért, melyeket fogadásomra tettek.”

— Ábrányi Emil ujra képviselő. —

Hajós, okt. 1. (Saj. tud. táv.) Ábrányi Emil lemondási szándékával szemben a kezeletli kerület választópolgárai Hajósban f. é. szeptember hó 21-én Vosztry Szaniszló kezeletli községyjegyző elnöklete alatt értekezletet tartottak, melyen Keszely Fajsz, Dusnok Bátya, Miske és Sükösd községek képviselői is részt vettek, melyek községyválasztópolgárai pedig, akik a Duna kiáradása folytán tűzhelyeik megvédése érdekében az értekezlet színhelyén nem jelenhettek meg; a hajósi értekezleten hozott határozathoz hozzájárultak és a jegyzőkönyvet aláírták. Elek János stb. A szegedi „48-as függetlenségi olvasókör” tagjai szintén intézkedtek bizalmi feliratot Ábrányihoz, mely hasonló nézeteknek ad kifejezést. Ábrányi Emil hosszabb levelet intézett választókerületének vezérégyéniségeihez, melyben köszönetet mond a nyilvánított bizalomért és kijelenti, hogy tekintettel a Hajósban tartott értekezlet határozatának kifejtett okokra, enged a választópolgárok óhajának és lemondási szándékától eláll.

— Vasuti szerencsétlenség. —

Kassa, okt. 1. (Saj. tud. táv.) A még meg nem nyitott kassa-tomai vasutvonalon nagyidő állomással vasuti szerencsétlenség történt. Egy kavicsállító vonat kocsjai a sínre erősitett kavicsok következtében kikollottak, a két első kocsi nyolc munkással lezuhant a magas töltésről. Hárman meghalt, három súlyosan, kettő könnyen megsérült. Hír szerint a szerencsétlenség bosszu műve. A vizsgálatot megindították.

— Párt-ülések. —

Budapest, október 1. (Saját tud. táv.) A szabadelvű párt esti értekezletén Szapáry Gyula miniszterelnök melegen üdvözölte a szép számmal megjelent párttagokat; reményét fejezte ki, hogy az egyetértés, mely a párt tagjai közt eddig is fennállott, s a bizalom, melylyel a kormány iránt viseltettek, továbbra is fennmarad; mire nagy fontosságra kérdések érdekében, melyek megoldására várnak, feltétlenül szükség van. A kormány viszont minden igyekezetével azon lesz, hogy hű maradjon kifejezett programjához és a párt elveihez; így értelemben kéri a párt támogatását. (Általános helyes.) Elnök bejelent, hogy Fenyesy Ferencz, Zichy Jenő beléptek a pártba. Szapáry előterjeszt a választ, melyet a ház pénteki ülésében adni szándékozik a német nyelv-használat iránt hozza intézett interpellációra. A választ helyesléssel tudomásul vették.

Budapest, október 1. (Saját tud. táv.) A mársélt elleniek mai ülésében a Pponyi Albert hosszú beszédben fejtegette ki, hogy fentartja nyilatkozatait, melyeket tett akkor, midőn Szapáry elfogalta miniszterelnökségét. A párt ezután várakozó állást foglaland el mindaddig, míg a kormány a reform-ígéreteket be nem váltja. A hosszas éljenzással fogadott beszéd után az aradi ünnepélyre a párt

képviselőjében kiküldi Linder, Hollaky, Gaál, Lindner és Wittman n képviselőket.

Budapest, október 1. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párti értekezleten Irányi indítványozza az 1884-iki program fenntartását a personal-unió kérdésének mérlegelése nélkül, melyet Ugron követelt. A tulnyomó többség elfogadta Irányi indítványát, mire Ugron 16 társával távozott a kör helyiségéből. Ugron 16 hívével holnap bejelentik a pártkötélekéből való kilépésüket.

Naptár.

Október 2. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Leodegar p. — Protestáns naptár: Leodegar. — Görög-ország naptár (szept. 20.): Eusztáz. — A nap két óra 1 percet, nyugszik 5 óra 38 percet.

Október 6. A vértanuk szobrának leleplezése.

A kiállításról.

— Gyümölcsezteti kiállítás. —

Ami némely dologhoz sok, az másutt néha nagyon is kevés lehet. A titoktartáshoz egy-egy kevés, kettő éppen elég, három már sok. De egy alföldi és délmagyarországi gyümölcs-kiállításához három ember határozottan kevés, még akkor is, ha ezek közül az egyik egy nő, a másik pedig egy uradalom.

Már pedig a jelenleg rendezett tulajdonképeni gyümölcskiállítás éppen három beklődőnek a termékeiből és készítményeiből került ki, és tartalmaz: körtét, szőlőt, befőttet és tésztaát. A körtét az új-aradi uradalom ötvenesi kertészetéből állították ki, huszonnégy fajta szelvényes alakú finom gyümölcset. A konkurencia nélküli szép körték ugy a maguk, mint termelőjük dicséretét magukon hordják. Szőlőt Bartók László állított ki csabai szőlőszőlőből egy szántizenegy tányéron ugyanannyi fajta szemnek-szájnak kínáló fűrtökben. Méltánylás illeti azon gondos termelőt, ki az idei kedvezőtlen időjárás mellett is így gyönyörű eredményt tud előmutatni. Ifj. Gaál Ferenczné Kunagótaról, a főzélékek, gyümölcsök és tésztaanyagok készítesei és eltevési módja felől mutat be mintaszéri példányokat. Besaványított uborka, cukorba főtt gyümölcsai, a főzélékekhez tartozó hüvelyes vetemények, száritott tésztaanyagok, mind—mind oly izélesen és szépen vannak kezelve, hogy minden háziasszony követheti a mutatott példát.

Megengedi azonban még két másik kiállítás is, hogy ez alkalommal készítményeket, mint szintén ide tartozó felemlítésem. Az iparszemle déli részében már a kiállítás megnyitása óta láthatók Boremissza a Tivadar baróné és Verzár Sarnok által kiállított izek és befőttek, melyek a kül-csin, a bel-színezet és az alakok sértetlensége, valamint az izek különlegessége által bármikor kiállják a versenyt.

Es evvel a gyümölcskiállítás felől a referáda be is van fejezve.

— Hát nincs más semmi se itten? — kérdé egy ismerősöm.

— Bizony itt nem látható egyéb.

— No akkor ennél a kiállításnál változatosabb a Vörösmarty-utczában a Dimitri György kirakata, mert ott még néhány faj alma is látható.

— Hát bizony igaz van szomszéd urammak, de hát ki tehet róla, ha nincs mit kiállítani.

Csakhogy van ennek még egy másik oldala is. Ha nincs kiállítás és kiállítási való, akkor nem kell kiállítást rendezni. A bizottság nagyon abba a gyanuba keveri magát, hogy állítvány alatt akarja a már-már hűtlen közönséget a kiállítási területre edesgetni.

De másrészt van ezen körülmények egy nagyon is elszomorító oldala, — és ez az, hogy ilyen eredmény mellett önkénytelenül azt kell hinnünk, hogy nincs mit kiállítani. És ez nagyon szomorú egy dolog. Szomorú arra nézve, hogy többet ne említsék, miszerint városunk intelligenciájának nagy része kertészettel foglalkozik, szállásairól, szőlőjéről képes nemcsak saját asztalát ellátni jobbnál-jobb, szebbnél-szebb gyümölcseivel, de fölőlségét elajándékozva vagy eladva értékesíteni tudja. És az ideai gyümölcskiállításra nem került egy aradi gazda egy — mondj egy almával sem. — Arad hegyalja világhírű lett boráról. Jó bort jó szőlőből préselnek. — Hiszen igaz, hogyha a hegyaljáról van szó, inkább sirnánk, mint nem, de hát még egy kósár szőlőt se tudunk volna ott összeszedni? Azt szinte nem merem elhinni.

Pedig alighanem úgy vagyunk vele, mert legelőszékenyebben mutatja meg nekünk a V arffy Géza ur az általa feltalált szőlő-ójtó gépet, melynek segítségével, — miként ő az érdeklődő közönséget biztosítja, — ha az állam a vincceller-képezdek részére kellő mennyiségű ilyen gépet megvásárolva, azokat a párosítási idejében gőzmozdonyal izembe hoztatná, a képezdei tanoncokkal pedig a párosítást eszközözlné, akkor azon helyzetbe jutna — az állam tudniillik, — hogy a már nemesített gyökere szőlőtőkét ezertiz- és száz-ezernyi mennyiségben adhatná el a földterület birtokosának, hogy zöldjeiket ubjól szőlőkké alkossák át.

A kiállítás megtekintése után a V arffy ur előadására méltán meghatva mondám:

— „Uram! jöjjön el a te országod.”

— Maga a gép kézilég-előnyösen használható. Egyszerű szerkezete következtében javítást nem igényel és megérdemi, hogy minden nagyobb szőlőbirtokos tulajdonal bírjon egyet. Még Vizer Péter ur találmánya szerint készített Varga József aradi asztalos egy kis-ójtó gépnek nevezett gyalut, mely eluevésére különben Avarffy ur készülékére ismét illik, mert mind a kettővel csakis a párosítandó venyige összeillesztendő lapja lesz egyöntetűen és simán levágva. Avarffy ur gépjé vasból van, a venyige alúról felfelü dugatik a támasztékra, melyben minden vastagságú venyigeke van hornyalós, a kés pedig vízszintesen mozogva vágja le a vesszőt. Varga ur gyaluja fából van, a venyige oldalát dugható a támfára, a gyaluas függőleges irányban van a készülékben. — Ezen utóbbi készülék árának olcsósága és szeléseink konzervatív természeténél fogva, kik a megszokottat inkább karolják fel, alighanem jobban el fog terjedni, mint a gyorsabb munkát elősegítő gép. Szikra Kálmán.

***

vetve a Chantegret felé vezető utat, amelyet egy paraszt mutatott meg neki. Lerrochel tehát nem mondott le a vizsgálatról.

Mit akart Marescot Chantegretben? A kis vadász és a Heugnené befolyása a Courageot halálánál és a Virginie öngyilkosságánál felélesztette figyelmét. Azt mondta magában, anélkül, hogy tudta volna miért, hogy Heugnené, vagy legalább is Mire-à-Mort valami szerepet játszott Maison-Feyneban.

Milyen volt ez a szerep? Büzös volt-e az egyik vagy a másik? Nem tudta. És éppen azért, hogy ebben a tekintetben bizonyosságot szerezzen magának, indult Chantegret felé.

Megismerkedni Heugnevel nem volt nehéz dolog.

Fiatallab korában, katonai éveit előtt, ő is vadászott északon.

Lerrochel megmondta Marescotnak, hogy Mire-à-Mort egyike a vidék legismertebb vadászainak és Marescot kezét dörzsölte.

— Gyorsan barátomám csinálom! — volt a válasza.

Nemsokára a malomba ért.

A molnár nem volt otthon. Az aszszony vajat csinált a nagy szoba mélyében.

Belépett és udvariasan köszönt.

— Körjáraton van Mire-à-Mort? — Miért? — mondja Heugnené, — azonnal védekezésbe helyezkedje! — Mit akar velem? — Majd megmondom neki azonnal. — Ismeri ő ont? — Nem. Még schasem látott engem. Nem vagyok erről a vidékről. En északból való vagyok, a határ közeléből.

— Ön talán buzában és lisztben utazik? (Folytatása következik.)

Az idő még mindig kedvez a kiállításnak, mely a végét járja, most már ugyan nagyobb a park-látogatók száma, mint magáé a kiállításé.

Szeptember 30. okt. 1-én délig meglátogatták a kiállítást . . . . . 254.

***

A kiállítás a rendezés időn túl még 5 napig lesz nyitva. Ezután még 5 napon át a városra alakították át. Figyelmeztetjük a kiállítókat, hogy eladott tárgyaik csak akkor vihetők el a kiállítás területéről, ha az igazgatósággal szemben minden kötelezettségüknek eleget tettek.

***

A gyümölcs-kiállítás élénk érdeklődés tárgya folyton. A közönség nagy számban halgatja a V arffy Géza szakzerű előadását a szőlőültetéseiről.

Az „Aradi Vértanuk Albuma.”

Az „Aradi Vértanuk Albuma” — mint máshol röviden írjuk — elkészült, mit sietünk az érdeklődők s előfizetők megnyugtására közölni. Tegnap reggel küldötte a kiadó V arffy Ottó szerkesztőnek az első mutatópéldányt, melyet alkalman volt közelebből is szemügyre vennünk. A kiállítás lehetőleg diszesebb s Zichynek két remek képe bálmulatosan sikerült a sokszorosításban, úgy hogy ezen két rajz maga érdemessé teszi a műnek megszerzését. A többi kép is, amennyire futólag megláthatjuk többvébbé sikerült, ambar ezek jelentősége nem annyira a művész kivitelle, mint inkább tárgyukra nézve bírnak fontossággal, s ezek úgy vannak választva, hogy a mű érdekét minden tekintetben emelik, s magától értetődőleg szorosban összefüggnek a tartalom által felöllet eszmékörrel.

A mű bővebb ismertetésére ez alkalommal nem bocsájtkozunk, pár nap múlva ugyis a közönség kezén fog forogni, egyet azonban el nem mulasztatlunk kiemelni, t. i. azon páratlan műnucioizást és valóságos művészi utánezást, melylyel az egyes levelek faksimilái vannak természetihven reprodukálva. A természetihvesség itt szöröl-szóra kell venni, mert nem csak a kézirat vonásai, hanem a levél alakja, a tinta, a papiros, az azon levő monogram és behajtsások is oly meglepő büségrel vannak utánezva, hogy az ember az eredeti levelet véli beragasztva a könyvbe.

Ilyenek Damjanich, Vécsey stb. utolsó levelei a börtönből, Bohus Jánosé naplő-töredéke, Kossuth és Klapka a ujjab kaletti levelei stb.

Nem a vállalat, hanem a közönség érdekében ajánljuk tehát, hogy az albumot előfizetés utján — melyet a városi pénztárnál teljesíthet — vagy legkésőbb október 5 és 6-án a nyilvános elárusítás alkalmalval annál sürgősebben szerezzék meg, mivel ezen időn túl a bolti ára 1 frttal drágább lesz, ha egyáltalán marad a 2000 példányból valami a bolti elárusításra. Es ezen előrelátható nagy keletét a műnek nem annyira a hazafias érdeklődés okából merjük jósolni, mint inkább azon körülményből, hogy a könyv ára 2 forint, annak értékéhez képest rendkívül olcsó, az tulajdonképen kiállítás ár, s az előfizetők annyival is inkább meglehetnek vele elégedve, mert a kiállítás disse várakozáson felül sikerült, terjedelme pedig az ígért 10 iv helyett 14 évre terjed. Szóval az „Aradi Vértanuk Albuma” méltó járuléka lesz az ünnepélynek, s alig szerezhethet valaki a nagy napokról becsesebb méltóbb és állandóbb emléktárgyat, mint ha ezen albumot viszi haza övéinek.

Időjárás.

Légnymás: reggel 7 órakor 766.8 mm., délután 2 órakor 765.2 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órakor C° +15.8, délután 2 órakor C° +26.7. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK, délután 2 órakor N. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 mm.

HIREK.

Október 6.

Szoborbizottsági ülés. A vértanuszobor bizottsága tegnapi délután ülést tartott. Salacz Gyula polgármester elnöklete alatt jelen voltak: Schusztter Illés, Bing Vilmos, Barabás Péter, Rotter János, Némethy Károly, Parecz István, ifj. Kristyó János, Schenovitz Frigyes, Gruber Ede, Barabás Béla, Instítórisz Kálmán, Tiszti Lajos, Jankay József, Müller Károly, Robits ek Agost Ring Lajos, Múlek Lajos bizottságtagok. Elnök jelenti, hogy a „Hungária” szobra Tourbain Károly nevére címezve megérkezett, ez azonban a szobor kiadását azon feltételhez kötötte, hogy neki 2100 forint előzetesen kiutalványoztassék azon 19 ezer forintból, mely a szobor felállítására az átvétele után Zalának, illetőleg Zala engemélesének, An-

dretti kőfaragónak jár. Bár a város szerződésszerűleg csak az átvétel után van a fenntartás összeg folyósítására kötelezve, tekintettel mégis a kényes helyzetére és azon körülményre, hogy a 16 ezer frt elég biztosítékot nyújt, kéri a 2100 frtot az engeméles Andrettinek formaszorinti csezzősiya alapján kiutalványoztatni. A bizottság a polgármester előterjesztését magáévá tevén, a 2100 frt kiutalványozását elrendeli.

Ezután Bing Vilmos felemlítette, hogy a szoborra be van vésve Zala György, Tourbain Károly, Sikedancz neve, és a Huszáré, aki az egész koncepciozió, nincs. Salacz erre azt felelt, hogy Huszáre nevének bevésése nem tartozik az 8 hatáskörébe. Barabás Péter arra figyelmeztet, hogy a szoborra letett szép koszorukat tartuk meg esoktóber hó 6-án mindig használjuk fel. B oros Vidá ezt azzal egészíti ki, hogy a koszorukat jól őriztük meg, mert előbbutóbb lesz vértanuk mauzoleuma s akkor ott gyűjtük össze. Salacz erre azt felelt, hogy a koszoruk elhelyezéséről a városi hatóság gondoskodik, még pedig úgy, hogy a városház padlásának egy részét elrekesztik és ott fogják rudakra felizni a koszorukat. Kimondták, hogy a Tourbain-gézet, mely oly szépen és pontosan megfelelt kötelezettségének, meg fogják hívni és egy ezüst érmet adnak nekik. Müller Károly újolag indítványozza, hogy Arad törvényhatósága is tegyen koszort, vagy pedig ennek fejében pénzt adjunk a honvédeknek. Salacz szerint a város ugyis ad pénzt a honvédegyletnek, jobb lesz, ha koszort adunk vörös és kék szalaggal. Elnök bejelent, hogy a vértanuszobor történetének kiadása 232 frtba került. A bizottság ezt az összeget kiutalványozta.

Eger Kudolf, ki a szabadságharcban mint honvéd ulánus-kapitány küzdött, több lengyel honfitársa nevében, kik mindannyian mint tisztok vettek részt a függetlenségi harcban, Galicziából I v n k á h o z azon kérelemmel fordult, hogy számukra szabad vasuti jegyet s uti költséget eszközözjön ki, részt akarván venni a leleplezési ünnepélyen. Ivánka a megkeressét a polgármesterhez, mint a szoborbizottság elnökéhez tette át. A bizottság sajnálja, hogy nem rendelkezik alapval, melyből a lengyel bajtársak számára az uti költséget fedezhetné, de a derék lengyelek hazafias jó indulatának méltánylásul a megkeressét aláírtak mindenikének részére egy-egy bronzérmét határoz megküldeni. Megjegyezhetjük itt, hogy a fent említett Eger Rudolf már Aradra érkezett, s éppen ő az a tisztos ősz alak, ki lengyelültözetében városzerte feltűnik.

Azután jelenti elnök, hogy az érmekhez a dobozok megérkeztek, s kéri hogy árak a portó s egyéb költségekkel együtt 210 frtban kiutalványoztassék, mi szó nélkül megtörténik.

A türelmetlenkedő bizottságot még néhány mondati valójának meghallgatására kéri az elnök. Így jelenti, hogy Zala óhajátához képest a Hungaria szobrát elburkoltatta, s a leleplezésig takarva marad; továbbá hogy a megyei törvényhatósági bizottság tagjai részére 30 ülőhelyet és 10 beléptijegyet bocsájított az alispán rendelkezésére. Végül értesíti a szoborbizottság tagjait, hogy számukra külön ülőhelyről van gondoskodva s jegyeiket az ünnepély-rendező bizottság elnökénél átvehetik.

Ezzel az utolsó ülést bezártnak jelölvén ki, azon óhajának ad kifejezést, hogy a bizottság és a város közönségének a szobor felállítására és az ünnepély előkészítésében tanusított fáradozásait siker koronázza.

Ujjab vendégek. Ujjabban jelentkeztek a szoborleleplezési ünnepélyre: Krassó-Szörény-megyei küldöttsége: Antonescu István, Prosteau Miklós, Asbóth János, Száj bely Norbert. — Degré Alajos bejelent, hogy a csanád-megyei honvédegyletrel ő is lejön. Jönnek tovább: Balogh Odón, Margittay Tihamér (a Petőfi-társaság tagjaival), Kiss Ferencz, Khudik Gyula szolnoki polgármester, Kassa város küldöttsége: Novelly Sándor, Hegedűs Lajos, Láng Nándor, Múnszter Tivadar polgármester. Budapestről Schikdancz műépítész, Mayer Károly szobrász, Sugar Fábini dr, Kovács Mihály, Kiss Ernő nyugalmazott huszária (aki levelében azt írja, hogy a kivégzést látta és 7-én boldogult urát kásta és tovább vitte arról, hol agyonlőtték; hoz magával emléket is urától: egy darab magyar zászlót és zászlószalagot, ami a zászlón volt. A tohamegyei honvédegylet képviselőiben: bethlenfalvi F a y e l Gyula.

Endfontartás. Salacz polgármester átiratot intéz Arad megye alispánához, engedné meg, hogy október 6-án az aradi rendőrség tarthassa fenn a rendet a vértanuk kivégzéstési helyén.

AZ „ARADI KÖZLÖNY“ TÁRCZAJA.

Október 2.

Az elvesztett paradicsom.

(Francia regény.)

Az „Aradi Közlöny” számára eredetiből fordította: Gráciánna.

I.

Bagatel és Marescot.

Lerrochel nem csalódott, mikor azt gondolta, hogy a La Touche Virginie eltemetése biztonságba fogja ringatni a gyilkost.

Mint minden ember, Renandiere is megtudta a nap folyamán a Bourgneil orvos megérkezését Maison-Feyneban. Meg volt győződve, hogy az öreg orvos részletesen és lelkiismeretesen meg fogja vizsgálni a holttestet. És azt is tudta, hogy Bourgneil rá fog ismerni a bűntettre.

Mikor aztán azzal a hírrel jötték hozzá, hogy az öreg cselédet másnap reggel elmetetik, megkönnyebbülten lélegzett fel.

— Bourgneil is az öngyilkosságot állapította meg! Meg vagyok mentve! Másnap látogatókat kellett volna tennie, de ő még aznap elvágta.

Félt, hogy találkozik a Virginie és Courageot temetőivel.

Osszerakodott az oly rövid és mégis oly borzasztó fojtogatósi jelenet emlékére. Az első éjjeleken nem aludt, vagy ha elaludt, borzasztó nehéz álmai voltak. Hirtelen felébredt, verejték a homlokán; némelykor az ágyon kívül találta magát, mintha futni akart volna az ott rájövő álmoktól.

A napok minden fontosabb esemény nélkül multak.

A La Touche Virginie öngyilkossága sok port vert fel azon a kis vidéken, meg-

magyarázták azt mindenféleképpen, végre aztán beletörtek, mint mindenbe, és elfejajtotték.

Most már nem is beszéltek róla. És bárki, aki csak a látzathoz tartotta volna magát, azt mondta volna, hogy Lerrochel már felhagyott minden vizsgálattal.

Pedig nem így volt. Gienbe való visszaérkezését követő napon a bíró Páriaba sürgönyözött, és a rendőrfőnök, válaszulva kérésére, két közeget bocsátott dispozióijára: Bagatelt és Marescotot.

Ezek másnap megérkeztek Gienbe, ahol a bíróval értekeztek, aki tudatta velük az egész dolgot.

Harmadnap Gerdonban voltak. A falu előtt elváltak egymástól, mert a siker biztosítása követelte, hogy ne látszasanak egymást ismerni.

Bagatel és Marescot harmincz évesek lehettek; Bagatel fekete körszakállt viselt, ajka piros, fekete szeme élénk volt; behízélő és szelid.

Marseillei születésű volt. Marescot kékszemű, a meghízás hajlamaival, kék szemekkel, komoly arccsal, szeretett iddogálni. Északvidékről való volt.

Erés barátság füzte össze a kettőt. Mindketten nagyon bátrak, intelligensek és ügyesek voltak.

Gienben más öltözékeket vásároltak. Bergereaux előtt elváltak egymástól. De abban megállapodtak előbb, hogy ha fontos közölni valójuk volna, este tíz óra felé a tournefeuille tisztában találkozzanak.

— Jó szerencsét! — mondja Marescot. — Neked is hasonlóképpen, — mondja Bagatel vissza vigan.

Kezet szorították egymással. Bagatel folytatta útját Gerdon felé, a hová azzal az ürügy alatt ment, hogy munkát keres magának.

Marescot pedig az erdőbe indult, kö-

Aradvárosi színház.
Évadberlet Havibérlet
6. sz. 2. sz.

Csütörtökön, 1890 október 2-án:
Fenegyerek.
(Gigerlik.)

Legújabb boházatokkal 4 felvonásban. Irta:
Vimner J. Magyar színpadalkalmazta: Szirmai Imre.
Zenéjét szerzte: Znojenszki Gyula.

Kezdete 7 és fél órakor.
KIS LOTTO.
35 20 4 6 9

Felölts szerkesztő: Vársárhelyi Béla.

Nyilttér.*
PROBST KÁROLY ÉS TÁRSAI
divat, confectio és vászon-üzlet
ARADON.
Alapított 1793.

Mély tisztelettel tudósítjuk a n. é. közönséget, hogy kiváló bel- és külföldi **divatkelmék, selymek és ujdonságok** megérkeztek. Ugyiszintén Nagy szállítmány **vászon- és asztalneműkben.**

Téli felöltők
a legkülönlegesebb faconokban
minden árban 8 frttól kezdve.

Felöltők bármely minőségben, mérték után, ugyiszintén bármely beküldött ábra után, a kitűzött árban kitűnően készíttetnek. Felöltők készíttetésére Bécsben külön **szabásági osztályunk van.** Nagy nio szabóságunkat a n. é. közönségek szives figyelmébe ajánljuk. Kegyes pártfogást kérünk.

671. 2-3 PROBST KÁROLY ÉS TÁRSAI

Az
aradi polgári takarékpénztár
(a t. Minorita atyák palotájában földszint)
elfogad takarékpénztári betéteket 5% kamatozás mellett, két forintos **havibetéteket,** leszámitol váltókat, **váltóhitelt** engedélyez jelzálog biztosítékkal, **értékpapírokat** kölcsönöket nyújt s elvállalja mindennemű értékpapir vételét és eladását.
Saját záloglevelekben nyújt **amortizációs** kölcsönöket 18 évre 10%-ra, 38 évre 7%-ra tüke- és kamattörlesztést **együttvéve,** a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése alapján.

698. 3-4 **Az igazgatóság.**
Az országos ünnepély, az aradi **13 vértanu-szobor** leleplezése alkalmából használendő

nemzeti és egyéb színű szalagokat
mindennemű méretben és minőségben már most nagy választékban raktáron tartok, továbbá elfogadok **műhimzéssel ellátott szalagot** és bármily kiviteli

koszorut
a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig és a legrövidebb idő alatti elkészítését.
Midőn ezt a n. é. közönség, egy-letek és társaságok becses tudomására hozom, kérem maguknak legjobb hírnevének örvendő üzletem szolid elveiről meggyőződést szerezni engem becses rendelkezéseivel megszerencseltetni.

Kiváló tisztelettel
HOFFMANN ANTAL
vászon, asztalnemű, kész fehérenemű, divat szőnyeg és rövidáru nagy raktára
a „Vörös kereszt”-hez
Aradon.
608-7-10
*Az e. rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Koszoruk a vértanu szoborára. A hazafiás kegyelet több koszorút küld Debreczenből az aradi vértanuk október 6-án leleplezendő szoborára. — Igy Debreczen város közönsége, az 1848-49-iki honvédegyet, a kereskedelmi akadémiá ifjusága, Fischer János a „Kegelet” temetkezési intézet tulajdonosa. — A kereskedelmi akadémiá tanulónak koszoruja babérból van fonva s széles selyem szalagján, amely Zádor Lajos üzletében látható, következő aranynyomású feliratot mutatja: „A nemzet vértanui emlékének a debreczeni kereskedelmi akadémiá ifjusága”. A Fischer János babérkoszorujáról nemzeti színű szalag csüing eme felirással: „Honszeretőkért, melyi szerep a vég. De él magyar, áll Arad még...”

Munkácsyék. Munkácsy Mihály és neje nem a város, de Salacz Gyula polgármester vendégei lesznek Aradon.

Rendfentartás. Arad város ifjusága tegnap este ülést tartott Barabás Béla elnöklete alatt. Az ülésen megállapították a teendőket. Elnök bejelentette, hogy az ifjuság élő cserkoszorút helyez a szoborra. A koszoru nemzeti színű szalagjára ez lesz felírva: „Aradváros ifjusága a 13 vértanu emlékének”.

Ezután elhatározták, hogy a templomi ünnepély rendező-bizottsága (fehér-fekete karszalag) gyülekezik reggel 7 órakor a templomban.

a tribün-rendező (zöld karszalag) reggel 8 órakor a tribünön;
a menet rendfentartói (veres karszalag) 8 órakor a városkúszán;
a tribün földszinti rendezői (fehér karszalag) reggel 8 órakor a szabadság-terén.

A meghívottak és fizető közönség számára egy oldalón két bejárat lesz: az egyik a fizető, a másik a meghívott közönség és az egyetek számára.

A kivégeztetési helynél a templomi és tribün-bizottság fogja fentartani a rendet.

A „Vértanu Albuma”, melyet Varga Ottó tanár szerkesztett, vasárnap fog megjelenni. Szerző az első példányt tegnap bemutatta Salacz polgármesternek. A könyv képeit alkalmunk volt látni. Valamennyi gyönyörűen sikerült.

Falk Miksa adományára. Falk Miksa, Arad város országgyűlési képviselője, 10 forintot küldött az aradi iparosifjaknak a zászlószentelési ünnep alkalmából, a melyre szóló meghívó csak most került a képviselő kezébe, aki nagyobb külföldi utazást tett.

Az aradvárosi kereskedelmi akadémián a pótférettségi vizsgálatok október hó 11-én fognak megtartatni. A vizsgálatokon a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumot Varjassy Áraád, kir. tanfelügyelő, a kereskedelmi minisztrumot pedig, Szontagh Gyula kereskedelmi testületi elnök fogja képviselni.

Adomány. Steinbach János bécsi lakos 10 frtot küldött Salacz polgármesterhez az aradi árvaháza.

Erdőgégek. Acsuva községben az ugynevezett Móra-hegyen meggyűlalt az erdő. A csendőrség kényszerítette a községi lakosokat az oltásra, azonban ennek kevés foganatja lett, mert a hegyre nem lehetett vizet felvinni. Az erdő talán most is ég. Öröket állítottak mellé nehogy a parazsakat a községek vigye a szél. — Kovaszinczen is el volt terjedve a hír, hogy ég a kincstári erdő, azonban ez a hír alaptalan volt. A világiosi Oltkovács-hegyen gyult ki az erdő, a kovaszinczi kincstári erdő közelében, de a tüzet hamar eloltották. A tűz a közeli rétből kapott az erdőbe. A réten munkások tüzet raktak s azt ott hagyták s a szarás fü tova égett egészen az erdőig.

A csirkhusos ember. Egy aradi ágens, aki eléggé ismerős finomabb fajtájú és büntetés alá nem vonható szédelgeiséért, újabbon csirkehus evésére adta a fejét. Csakhogy ez a csirkehus amolyan fajta. Kell hozzá 10-11 éves kis leány meg egy állatszerű alak. Az állat tisztelt a feunisztelt ágens ur tölti be. Egy esetnél már rajta kapták, de vendégülösek beszéltek, hogy az ágens ur már többször utazott csirkehusban. Keresik ellene az adatokat, hogy aztán a tek.kir. törvényszék jóindulatú vendégzszeretébe ajánlhassák.

Megjött dlszitmények. A kamarási hivatal tegnap megkapta a Temesvárot Zemplényi Sándor által beszerzött dlszitményeket, melyekkel a szoborleleplezési ünnepélyt fogják emelni

A papucshős. Orvos: Labdacost, vagy inkább csöppeket rendeljek önnek? Beteg (nehéhez fordulva): Édes Ilonám, mit kívánsz inkább.

Gyanus haláleset. Soborsinban — mint lapunknak írják, — az a hír volt elterjedve, hogy Tripa Efrimie hirtelen halálát Katona Josszu okozta azzal, hogy Tripát, ki nagyon be volt rugva, elverte. A radnai járásbírószág erre megindította a vizsgálatot és kitűnt Katona ártatlansága. Tripa halálát a vizsgálat adatai szerint az okozta, hogy részeg állapotban beesett egy áróka és megzuhan a fejét s aztán belső elvérzés állott be.

Az izr. hitközség képviselő-testülete Bing Vilmos elnöklete alatt múlt hó 26-án tartott közgyűlésében megválasztotta Kraus Jónás urat Zentrál hitoktatónak, ki ezen állomását már legközelebbi napokban el is foglalja. Amint biztos forrásból értesülünk az izr. hitoktatás a helybeli különbözöt tanodák mözves vallásu tanulónál három részre osztatott, s pedig: a főgymnázium és főreal 5-8. osztály, valamint a polgári leányiskola 3. és 4. osztály tanulói a főreali Rosenbergs Sándor drtól nyeri hitoktatását; az összes elemi községi fiu-, valamint a fiu-polgári iskola összes osztályai mözves vallásu tanulók az eddigi, köréinkben jó hírnívvel és szakértelemmel bíró Neumann Armin igazgató-tanult látja el ebbeli szaktanítással, és végre a főgymnázium és főrealiskola 1-4. osztályába, valamint az összes elemi községi leányiskola és a polgári leányiskola első két osztályába járó izr. tanulók az újonnan megválasztott Kraus Jónás által fogják nyerni hitoktatásukat. Utóbbi e téren új fiatal erőt ugyan, de tehetségéhez a legjobb remények fűződnék.

Megkéselt asszony. Muszka községben Sepsí Aneas és Mihner Mihály részeg állapotban összeveszekedett. Sepsinek a feleségét közbelépett és szét akarta öket választani. Erre Mihner előhuzott egy kést és azzal az asszonyt mellbe szúrta. A seb súlyos. A tettest letartóztatták.

Nyilvános köszönet. Az első aradi betegsegélyző és temetkezési együletnek és pedig a menház-alap javára adakoztak a következők: Fekete Jakab ur 16 frtot, Pollák Ignác ur (marosutcai) 10 frtot, Földesi Lajos ur 4 forintot, Kilyéni József ur 4 frtot, Muskát Miksa ur 5 frtot, Schaffer Ádám ur 4 frtot, Werner Róza ur 4 frtot, Keil Alajos ur 4 forintot és Barth Lajos ur 3 frt 60 krt, mely nemessziv adományokért hálás köszönetét fejezi ki Kohán S. N. elnök.

Október 6-ika az izr. hitközségnél. Október 6-án, mint az izr. sátorosünnep 8-ik napján, tekintettel a nemzet nagy és kegyeletes ünnepére az istentisztelet a zsinagógában 6 órakor reggel kezdődni és fél 9 órakor végződni fog. — A leleplezési ünnepélyen a hitközség képviselve lesz Bing Vilmos elnök, Rosenbergs Sándor dr főreali, Rosenbergs Lipót főjegyző, Lustig Adolf és Preisach Vilmos képviselők által. A szoborra szánt koszoru megváltásuál a hitközség 25 frtot adományozott az aradi honvéd egyelet jótékony céljaira. Az iskolák október 9-ig zárva maradnak. A leányiskola 3 tanterme az elszállásolási bizottságnak vendégek felvételére bocsátatott rendelkezésre.

Az aradra érkező írók és művészek tiszteletére rendezendő táncszertély iránt város- és megyeszerte élénk érdeklődés mutatkozik. A környék és város intelligens közönsége ezen módon is kimutatja azon finom érzékét, mely ot a társasélet hasonló mozzanataival szemben vezérelni szokta. A „Kölcese-Egyesület” választmányja mindent elkövet az estély sikere érdekében; az előleges tájékozás szempontjából azonban szükséges volna, hogy mindazon hölgyek és urak, akik az érdekes estélyen részt venniöhajtanak ezen szándékukat már jó előre (legkésőbb okt. 4-én délig) jelen tsék be Antolik Károly alelnöknel.

Verekedés a község házán. Galsa község ház udvarán Vansk Tódor és 3 társa ugy megverték Csokondor Zsulót, hogy az hónapokig fogja nyomni az ág szalmáját. A verkedőket feljelenítették.

Az aradi közúti vaspálya forgalmi kimutatása. Szállítatott 1890. szept. 16-tól 30-ig 18139 személy, bevétel 1781 frt 80 kr. Szállítatott 1889. szept. 16-tól 30-ig 15348 személy, bevétel 1501 frt 75 kr. Szállítatott 1890. szept. 16-tól 30-ig 3954310 kilogramm teher, bevétel 1772 frt 23 kr. Szállítatott 1889. szept. 16-tól 30-ig 2895990 kilogramm teher, bevétel 1244 frt 14 kr. Szállítatott 1890. január 1-től szept. 30-ig 272035 személy, bevétel 26362 frt 40 kr. Szállítatott 1889. január 1-től szept. 30-ig 258274 személy, bevétel 25100 frt 50 kr. Szállítatott 1890. január 1-től szept. 30-ig 58576950 kilogramm teher, bevétel 23757 frt 64 kr. 1889. január 1-től szept. 30-ig 46203180 kilogramm teher, bevétel 18944 frt 44 kr. Arad, 1890. október 1-én.

Elloptatt 100 forint. Buttán Nikoláj, tatrausi lakos bugyellárisából elloptak egy északat A tettes ismeretlen. A csendőrség nyomoz.

Ingyen zónázást akar rendezni az aradi rendőrség. Tegnap razziat indított meg az Aradon lézengő, helynéküli pinzérek ellen. Össze is fogtak közülök vagy 19-et. Megbűntették öket, mert nem voltak bejelentve s azt mondták nekik, hogy elzónázatták öket, ha nem állnak munkába. A zónázásnál, hogy ne unják magukat, még kiséröt is adnak melléjük.

Betörések. Repszegen Hendery Pál birtokos pinzérekért félörték és elvittek onnan egy rész tüstöt meg 30 kiló szappant. — Löwy Markusz apateleki lakos puszáján feltörték egy magtárt és elloptak belöle 70 frt árú búzát. — Kohut Ignácz ternovai lakosnak a kamaráját törtek fel és elloptak onnan 15 kiló mézet. A csendőrség nyomozza a tetteseket.

Helyrelgázítás. „Vértócsában” című közleményünkre Siliingyról azt a közlést vettük, hogy az eset nem Siliingyról, de Bokszegen történt.

Meglopott szolgál. Nandra János kat. mérnök szolgáló Szabadhelyen elloptak a ládájából 15 frtot. A lopásuál a másik szolgálát. Nedeszk Juont vadolják.

Gyujtogatás. Madrizesten Katona Stéfán kárára bosszúból felgyujtottak egy kazal szalmát. A gyujtogatöt nyomozza a csendőrség.

Elkobzott ló. Sztán Petrunál Mondorlakon találtak egy lovat, melyről nem volt járlatlevele. A lovat elkobzották és el fogják adni a szegények javára.

Elveszett a lónavatu kocsinba egy ébresztő óra, a becsületes találó vigye a rendőrségre.

Az egri eset. Az egri esetröl annak egyik részese, Nugent Loval br. magánlevelet irt Zichy Imre grófhöz, melyben elmondja a „Tüzöltő” kávéházban történt dolgokat. E levelet Zichy gróf, közlés céljából átengedte „B. T.”-nak s annak nyomán közöljük mi belöle a következőket:

Képzem, hogy mennyire megjédtél, mikor az azt újságokban olvastad, hogy mi Horváth alkaptányt „gyonykaszaboltuk”. A dolog egészen másképp történt, mint ahogy azt az újságok föltüntették. Elmondom neked aprójjára az esetet: E hó 25-én vonult be Dalla-Riva főhadnagy az ezredhez, Tízoney óráig tizennégy urral együtt a tiszti kaszinóban voltak, innen Dalla-Riva főhadnagy, Fischer, Blaha, Berghammer, Pototsnik, Cadtoft, Descovich hadnagyk (az utóbbi a főhadnagy mostoha testvére) s velük én is, a „Tüzöltő” kávéházba mentünk, a hol mindnyáján egy asztal körül foglaltunk helyet. Hallottuk, hogy a szomszéd szobában cigányzene szólt. Fél tizenkettő felé Blaha és én biliardoztunk, de már a vége felé tartottuk a játszmánkat. E partie után mind haza akartunk menni. Nehány tiszt köztü állta a biliardot s érdeklődéssel nézte a játékokt. Ejjel felé két civil jött a biliard-terembe cigányzenével s a biliard és a bejárat között úgy állottak meg, hogy akadályozták miniket, játszókat. Mi azért tovább biliardoztunk. Amint rám került a lökésnél a sor, az utamban álló cigányt félreoltam. Nemskára azt vettem észre, hogy valaki rám támaszkodik, amin visszafordultam, Horváth alkaptányt gyonyosan „pardon”-t mondtott. En nem folytattam a dolgot. Most Blahának kellett volna löknie, de ő is akadályozva volt, mert Horváth most rátámaszkodott. Blaha figyelmeztette Horváthot. Ebben a pillanatban Dalla-Riva főhadnagy megkérdezte, hogy mit akar hát — és odább lökte. Horváth barátjával együtt most gorbáskodni kezdett, mire három tiszt kidobta öket az ajtón. Most föléscsátam a kardomat, kerestem a csákmán és készülődtem a hazamenetelre. Azalatt bezárták az ajtót, hogy az új összejördülést megakadályozzák. De a két civil az üvegajtó tábláit betörték és csufolt bennünket. Erre így szóltam: „Uraim, nyissuk ki az ajtót, mert ha ezt nem tesszük, beverik és még ráadásul gyávának is neveznek bennünket.” Kinyitottam az ajtót és megkérdeztem tőlük, hogy mit akarnak, Horváth Dalla-Riva főhadnagyra rohant, mellen ragadta és arczába kiáltotta: „Gyáva, vasa-kutyá!” (Azelőtt Wasa herceg volt az ezred tulajdonosa.) Dalla-Riva kardot akart rántani, de abbanhagyta, mert ugyanabban a pillanatban Fischer hadnagyt Horváthot a földhöz vágta. En e közben a mézáróst tartottam vissza. Egyszerre csak azt látom, hogy Horváth fölugrik a földről és fölemelt ököllel Dalla-Rivára rohan. Dalla-Riva nem huzhatta ki kardját, mert Horváth nagyon közel volt hozzá; láttam, hogy válságos a pillanat s Dalla-Rivára nézve végtetessé is válhat, kirántottam a kardomat és a dühös támadót két vágással, melyeket fejére intéztem, lesujtottam. Egy másodperczel később Fischer hadnagyt is mért rá néhány ütést, aztán visszaháztuk kardjainkat hüvelyükbe és elhagytuk a helyiséget. Amint hazafelé mentünk, még mindketten guyszavakkal illették bennünket. Másnap reggel 7 órakor Dalla-Riva és én megtettük a jelentést. A mai napig szabadon voltunk, de most elrendelte az ezredes, hogy a törvényszék nyomonozásig Dalla-Riva, Fischer és én nem hagyhatjuk el szobánkat. A lakosság nagy része a mi pártunkon van, minthogy Horváthot úgy ismer-ték, mint botrányhóst... A törvényszéki tárgyalás után a hadtestparancsnokság az egész tényállást közze fogja tenni az újságokban és ki fogja mutatni a mostani tudósítások tévedéseit. Miattam kedvesem ne aggódjál... én nem tehetek róla. De körtellességgem volt használni fegyveremet, mert bajtársamat kellett megvédenem. Minden tiszt úgy tett volna az én helyemben, mint én, ha nem tenné, nem érdemelné meg, hogy kardot viseljen... Az újságok hazug tudósításokat hoztak. A „Ráközi-induló” éppen úgy hazugság, mint az, hogy a lökésést a tiszték kezdték, vagy hogy nyolc tiszt támadt ki volt karddal egyetlen emberre. Tisztü becsület szavamat adom neked, hogy a dolog úgy történt, amint elmondottam. Ezért légy... Nugent Laval báró.

Képzem, hogy mennyire megjédtél, mikor az azt újságokban olvastad, hogy mi Horváth alkaptányt „gyonykaszaboltuk”. A dolog egészen másképp történt, mint ahogy azt az újságok föltüntették. Elmondom neked aprójjára az esetet: E hó 25-én vonult be Dalla-Riva főhadnagy az ezredhez, Tízoney óráig tizennégy urral együtt a tiszti kaszinóban voltak, innen Dalla-Riva főhadnagy, Fischer, Blaha, Berghammer, Pototsnik, Cadtoft, Descovich hadnagyk (az utóbbi a főhadnagy mostoha testvére) s velük én is, a „Tüzöltő” kávéházba mentünk, a hol mindnyáján egy asztal körül foglaltunk helyet. Hallottuk, hogy a szomszéd szobában cigányzene szólt. Fél tizenkettő felé Blaha és én biliardoztunk, de már a vége felé tartottuk a játszmánkat. E partie után mind haza akartunk menni. Nehány tiszt köztü állta a biliardot s érdeklődéssel nézte a játékokt. Ejjel felé két civil jött a biliard-terembe cigányzenével s a biliard és a bejárat között úgy állottak meg, hogy akadályozták miniket, játszókat. Mi azért tovább biliardoztunk. Amint rám került a lökésnél a sor, az utamban álló cigányt félreoltam. Nemskára azt vettem észre, hogy valaki rám támaszkodik, amin visszafordultam, Horváth alkaptányt gyonyosan „pardon”-t mondtott. En nem folytattam a dolgot. Most Blahának kellett volna löknie, de ő is akadályozva volt, mert Horváth most rátámaszkodott. Blaha figyelmeztette Horváthot. Ebben a pillanatban Dalla-Riva főhadnagy megkérdezte, hogy mit akar hát — és odább lökte. Horváth barátjával együtt most gorbáskodni kezdett, mire három tiszt kidobta öket az ajtón. Most föléscsátam a kardomat, kerestem a csákmán és készülődtem a hazamenetelre. Azalatt bezárták az ajtót, hogy az új összejördülést megakadályozzák. De a két civil az üvegajtó tábláit betörték és csufolt bennünket. Erre így szóltam: „Uraim, nyissuk ki az ajtót, mert ha ezt nem tesszük, beverik és még ráadásul gyávának is neveznek bennünket.” Kinyitottam az ajtót és megkérdeztem tőlük, hogy mit akarnak, Horváth Dalla-Riva főhadnagyra rohant, mellen ragadta és arczába kiáltotta: „Gyáva, vasa-kutyá!” (Azelőtt Wasa herceg volt az ezred tulajdonosa.) Dalla-Riva kardot akart rántani, de abbanhagyta, mert ugyanabban a pillanatban Fischer hadnagyt Horváthot a földhöz vágta. En e közben a mézáróst tartottam vissza. Egyszerre csak azt látom, hogy Horváth fölugrik a földről és fölemelt ököllel Dalla-Rivára rohan. Dalla-Riva nem huzhatta ki kardját, mert Horváth nagyon közel volt hozzá; láttam, hogy válságos a pillanat s Dalla-Rivára nézve végtetessé is válhat, kirántottam a kardomat és a dühös támadót két vágással, melyeket fejére intéztem, lesujtottam. Egy másodperczel később Fischer hadnagyt is mért rá néhány ütést, aztán visszaháztuk kardjainkat hüvelyükbe és elhagytuk a helyiséget. Amint hazafelé mentünk, még mindketten guyszavakkal illették bennünket. Másnap reggel 7 órakor Dalla-Riva és én megtettük a jelentést. A mai napig szabadon voltunk, de most elrendelte az ezredes, hogy a törvényszék nyomonozásig Dalla-Riva, Fischer és én nem hagyhatjuk el szobánkat. A lakosság nagy része a mi pártunkon van, minthogy Horváthot úgy ismer-ték, mint botrányhóst... A törvényszéki tárgyalás után a hadtestparancsnokság az egész tényállást közze fogja tenni az újságokban és ki fogja mutatni a mostani tudósítások tévedéseit. Miattam kedvesem ne aggódjál... én nem tehetek róla. De körtellességgem volt használni fegyveremet, mert bajtársamat kellett megvédenem. Minden tiszt úgy tett volna az én helyemben, mint én, ha nem tenné, nem érdemelné meg, hogy kardot viseljen... Az újságok hazug tudósításokat hoztak. A „Ráközi-induló” éppen úgy hazugság, mint az, hogy a lökésést a tiszték kezdték, vagy hogy nyolc tiszt támadt ki volt karddal egyetlen emberre. Tisztü becsület szavamat adom neked, hogy a dolog úgy történt, amint elmondottam. Ezért légy... Nugent Laval báró.

Képzem, hogy mennyire megjédtél, mikor az azt újságokban olvastad, hogy mi Horváth alkaptányt „gyonykaszaboltuk”. A dolog egészen másképp történt, mint ahogy azt az újságok föltüntették. Elmondom neked aprójjára az esetet: E hó 25-én vonult be Dalla-Riva főhadnagy az ezredhez, Tízoney óráig tizennégy urral együtt a tiszti kaszinóban voltak, innen Dalla-Riva főhadnagy, Fischer, Blaha, Berghammer, Pototsnik, Cadtoft, Descovich hadnagyk (az utóbbi a főhadnagy mostoha testvére) s velük én is, a „Tüzöltő” kávéházba mentünk, a hol mindnyáján egy asztal körül foglaltunk helyet. Hallottuk, hogy a szomszéd szobában cigányzene szólt. Fél tizenkettő felé Blaha és én biliardoztunk, de már a vége felé tartottuk a játszmánkat. E partie után mind haza akartunk menni. Nehány tiszt köztü állta a biliardot s érdeklődéssel nézte a játékokt. Ejjel felé két civil jött a biliard-terembe cigányzenével s a biliard és a bejárat között úgy állottak meg, hogy akadályozták miniket, játszókat. Mi azért tovább biliardoztunk. Amint rám került a lökésnél a sor, az utamban álló cigányt félreoltam. Nemskára azt vettem észre, hogy valaki rám támaszkodik, amin visszafordultam, Horváth alkaptányt gyonyosan „pardon”-t mondtott. En nem folytattam a dolgot. Most Blahának kellett volna löknie, de ő is akadályozva volt, mert Horváth most rátámaszkodott. Blaha figyelmeztette Horváthot. Ebben a pillanatban Dalla-Riva főhadnagy megkérdezte, hogy mit akar hát — és odább lökte. Horváth barátjával együtt most gorbáskodni kezdett, mire három tiszt kidobta öket az ajtón. Most föléscsátam a kardomat, kerestem a csákmán és készülődtem a hazamenetelre. Azalatt bezárták az ajtót, hogy az új összejördülést megakadályozzák. De a két civil az üvegajtó tábláit betörték és csufolt bennünket. Erre így szóltam: „Uraim, nyissuk ki az ajtót, mert ha ezt nem tesszük, beverik és még ráadásul gyávának is neveznek bennünket.” Kinyitottam az ajtót és megkérdeztem tőlük, hogy mit akarnak, Horváth Dalla-Riva főhadnagyra rohant, mellen ragadta és arczába kiáltotta: „Gyáva, vasa-kutyá!” (Azelőtt Wasa herceg volt az ezred tulajdonosa.) Dalla-Riva kardot akart rántani, de abbanhagyta, mert ugyanabban a pillanatban Fischer hadnagyt Horváthot a földhöz vágta. En e közben a mézáróst tartottam vissza. Egyszerre csak azt látom, hogy Horváth fölugrik a földről és fölemelt ököllel Dalla-Rivára rohan. Dalla-Riva nem huzhatta ki kardját, mert Horváth nagyon közel volt hozzá; láttam, hogy válságos a pillanat s Dalla-Rivára nézve végtetessé is válhat, kirántottam a kardomat és a dühös támadót két vágással, melyeket fejére intéztem, lesujtottam. Egy másodperczel később Fischer hadnagyt is mért rá néhány ütést, aztán visszaháztuk kardjainkat hüvelyükbe és elhagytuk a helyiséget. Amint hazafelé mentünk, még mindketten guyszavakkal illették bennünket. Másnap reggel 7 órakor Dalla-Riva és én megtettük a jelentést. A mai napig szabadon voltunk, de most elrendelte az ezredes, hogy a törvényszék nyomonozásig Dalla-Riva, Fischer és én nem hagyhatjuk el szobánkat. A lakosság nagy része a mi pártunkon van, minthogy Horváthot úgy ismer-ték, mint botrányhóst... A törvényszéki tárgyalás után a hadtestparancsnokság az egész tényállást közze fogja tenni az újságokban és ki fogja mutatni a mostani tudósítások tévedéseit. Miattam kedvesem ne aggódjál... én nem tehetek róla. De körtellességgem volt használni fegyveremet, mert bajtársamat kellett megvédenem. Minden tiszt úgy tett volna az én helyemben, mint én, ha nem tenné, nem érdemelné meg, hogy kardot viseljen... Az újságok hazug tudósításokat hoztak. A „Ráközi-induló” éppen úgy hazugság, mint az, hogy a lökésést a tiszték kezdték, vagy hogy nyolc tiszt támadt ki volt karddal egyetlen emberre. Tisztü becsület szavamat adom neked, hogy a dolog úgy történt, amint elmondottam. Ezért légy... Nugent Laval báró.

Képzem, hogy mennyire megjédtél, mikor az azt újságokban olvastad, hogy mi Horváth alkaptányt „gyonykaszaboltuk”. A dolog egészen másképp történt, mint ahogy azt az újságok föltüntették. Elmondom neked aprójjára az esetet: E hó 25-én vonult be Dalla-Riva főhadnagy az ezredhez, Tízoney óráig tizennégy urral együtt a tiszti kaszinóban voltak, innen Dalla-Riva főhadnagy, Fischer, Blaha, Berghammer, Pototsnik, Cadtoft, Descovich hadnagyk (az utóbbi a főhadnagy mostoha testvére) s velük én is, a „Tüzöltő” kávéházba mentünk, a hol mindnyáján egy asztal körül foglaltunk helyet. Hallottuk, hogy a szomszéd szobában cigányzene szólt. Fél tizenkettő felé Blaha és én biliardoztunk, de már a vége felé tartottuk a játszmánkat. E partie után mind haza akartunk menni. Nehány tiszt köztü állta a biliardot s érdeklődéssel nézte a játékokt. Ejjel felé két civil jött a biliard-terembe cigányzenével s a biliard és a bejárat között úgy állottak meg, hogy akadályozták miniket, játszókat. Mi azért tovább biliardoztunk. Amint rám került a lökésnél a sor, az utamban álló cigányt félreoltam. Nemskára azt vettem észre, hogy valaki rám támaszkodik, amin visszafordultam, Horváth alkaptányt gyonyosan „pardon”-t mondtott. En nem folytattam a dolgot. Most Blahának kellett volna löknie, de ő is akadályozva volt, mert Horváth most rátámaszkodott. Blaha figyelmeztette Horváthot. Ebben a pillanatban Dalla-Riva főhadnagy megkérdezte, hogy mit akar hát — és odább lökte. Horváth barátjával együtt most gorbáskodni kezdett, mire három tiszt kidobta öket az ajtón. Most föléscsátam a kardomat, kerestem a csákmán és készülődtem a hazamenetelre. Azalatt bezárták az ajtót, hogy az új összejördülést megakadályozzák. De a két civil az üvegajtó tábláit betörték és csufolt bennünket. Erre így szóltam: „Uraim, nyissuk ki az ajtót, mert ha ezt nem tesszük, beverik és még ráadásul gyávának is neveznek bennünket.” Kinyitottam az ajtót és megkérdeztem tőlük, hogy mit akarnak, Horváth Dalla-Riva főhadnagyra rohant, mellen ragadta és arczába kiáltotta: „Gyáva, vasa-kutyá!” (Azelőtt Wasa herceg volt az ezred tulajdonosa.) Dalla-Riva kardot akart rántani, de abbanhagyta, mert ugyanabban a pillanatban Fischer hadnagyt Horváthot a földhöz vágta. En e közben a mézáróst tartottam vissza. Egyszerre csak azt látom, hogy Horváth fölugrik a földről és fölemelt ököllel Dalla-Rivára rohan. Dalla-Riva nem huzhatta ki kardját, mert Horváth nagyon közel volt hozzá; láttam, hogy válságos a pillanat s Dalla-Rivára nézve végtetessé is válhat, kirántottam a kardomat és a dühös támadót két vágással, melyeket fejére intéztem, lesujtottam. Egy másodperczel később Fischer hadnagyt is mért rá néhány ütést, aztán visszaháztuk kardjainkat hüvelyükbe és elhagytuk a helyiséget. Amint hazafelé mentünk, még mindketten guyszavakkal illették bennünket. Másnap reggel 7 órakor Dalla-Riva és én megtettük a jelentést. A mai napig szabadon voltunk, de most elrendelte az ezredes, hogy a törvényszék nyomonozásig Dalla-Riva, Fischer és én nem hagyhatjuk el szobánkat. A lakosság nagy része a mi pártunkon van, minthogy Horváthot úgy ismer-ték, mint botrányhóst... A törvényszéki tárgyalás után a hadtestparancsnokság az egész tényállást közze fogja tenni az újságokban és ki fogja mutatni a mostani tudósítások tévedéseit. Miattam kedvesem ne aggódjál... én nem tehetek róla. De körtellességgem volt használni fegyveremet, mert bajtársamat kellett megvédenem. Minden tiszt úgy tett volna az én helyemben, mint én, ha nem tenné, nem érdemelné meg, hogy kardot viseljen... Az újságok hazug tudósításokat hoztak. A „Ráközi-induló” éppen úgy hazugság, mint az, hogy a lökésést a tiszték kezdték, vagy hogy nyolc tiszt támadt ki volt karddal egyetlen emberre. Tisztü becsület szavamat adom neked, hogy a dolog úgy történt, amint elmondottam. Ezért légy... Nugent Laval báró.

Képzem, hogy mennyire megjédtél, mikor az azt újságokban olvastad, hogy mi Horváth alkaptányt „gyonykaszaboltuk”. A dolog egészen másképp történt, mint ahogy azt az újságok föltüntették. Elmondom neked aprójjára az esetet: E hó 25-én vonult be Dalla-Riva főhadnagy az ezredhez, Tízoney óráig tizennégy urral együtt a tiszti kaszinóban voltak, innen Dalla-Riva főhadnagy, Fischer, Blaha, Berghammer, Pototsnik, Cadtoft, Descovich hadnagyk (az utóbbi a főhadnagy mostoha testvére) s velük én is, a „Tüzöltő” kávéházba mentünk, a hol mindnyáján egy asztal körül foglaltunk helyet. Hallottuk, hogy a szomszéd szobában cigányzene szólt. Fél tizenkettő felé Blaha és én biliardoztunk, de már a vége felé tartottuk a játszmánkat. E partie után mind haza akartunk menni. Nehány tiszt köztü állta a biliardot s érdeklődéssel nézte a játékokt. Ejjel felé két civil jött a biliard-terembe cigányzenével s a biliard és a bejárat között úgy állottak meg, hogy akadályozták miniket, játszókat. Mi azért tovább biliardoztunk. Amint rám került a lökésnél a sor, az utamban álló cigányt félreoltam. Nemskára azt vettem észre, hogy valaki rám támaszkodik, amin visszafordultam, Horváth alkaptányt gyonyosan „pardon”-t mondtott. En nem folytattam a dolgot. Most Blahának kellett volna lö

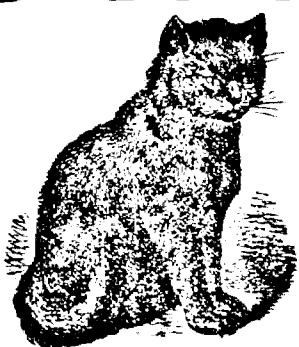
ÜZLET-VÁLTÓZÁS.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek és t. vevőinknek becses tudására hozni, hogy

gyógyáru- és fűszer üzletet

a fekete

Szabadságtér és Asztalos Sándor-utcái

macskához

sarokházban helyeztük át.

Tisztelettel:

TONES FERENCZ és EDE.

674-3-4

Etdőhegy község előjáróságától.

813 | 890.

679-1-1

Haszonbérbeadási hirdetmény.

Erdőhegy község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező korcsmaépületnek és abban az italok mérésének 1891. január hó 1-től leendő haszonbérbeadása végett **1890. évi október hó 5-én délelőtt 10 órakor** Erdőhegy község házában szóbeli nyilvános árverés fog tartatni, melyre a bérelni akarók oly hozzáadással hivatnak meg, hogy az árverési feltételek Erdőhegy község házában megtekinthetők.

Erdőhegy, 1890. szeptember hó 21-én.

Körözy János,
jegyző

Jóser András,
bíró.

Aradi cipőárú- és cipőfelsőrész-gyár
GORZÓ ANTAL és TÁRSAI.
Fő-út
Arad-csanádi vasuti palotában.
Ajánlja olcsó és jóminőségű lábbeli gyártmányait férfiak, nők és gyermekek számára.

1 pár szegesbőr női csizma	2.-, 2.25, 3.50
1 " " " " " " " "	3.50, 4.-, 4.50
1 " " " " " " " "	2.80, 4.00, —
1 " " " " " " " "	2.40 — —
1 " " " " " " " "	2.20 — —
1 " " " " " " " "	1.20, 1.80 — —

675-2*

Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Meghívás.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság részvényeseit alulírott igazgatóság az 1890. évi október hó 18-án d. e. 10 órakor az aradi és csanádi egyesült vasutak gyűléstermében tartandó

RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSRE

ezennel tisztelettel meghívja.

A NAPIREND TÁRGYAI:

1. A választmánynak egy Makón létesítendő fiók intézet szervezése iránti indítványa.
2. A választmány indítványa az alaptőke felemelése és ezzel kapcsolatban az alapszabályok megváltoztatása iránt.
3. Az 1. számú szelvények 1891. évi január 1-én leendő beváltása iránti határozat hozatal.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni szándékoznak, szíveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 52. §-a értelmében*) f. évi október hó 15-én délután 5 óráig az intézet pénztáránál letenni.

Arad, 1890. szeptember hó 18-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága.

*) 52. §. Szavazatképes részvényesek azok, kik a közgyűlés megtartása előtt le nem járt szelvényekkel együtt oly részvényt vagy részvényeket tesznek le a társulat pénztáránál, melyek legalább három hóval előbb irattak a letévé sajtó nevére. A letéti részvényekről elismervény adatik, mely igazolásul szolgál a közgyűlésben való részvételre.

343 | 1890. sz.

680-1-1.

Árverési hirdetés.

A tekintetes lippai m. kir. főerdőhivatal f. évi 3966. sz. rendelete folytán ezennel közhírré tétetik, hogy az alulírt erdőgondnokság kerületéhez tartozó 1889 | 90. évi u. n. »Boksa« vágás eladása iránt nyilvános árverés fog tartatni **folyó évi október hó 16-án d. e. 9 órakor** az erdőgondnokság irodájában.

Folyó szám	Megnevezése a		A vágás területe	Épület s szerszámfa	T u z i f a			Kikiáltási ár		
	községnek	vágásnak			hasáb	dorong	galy	2 fogat szekér	ft	kr.
1	Labasincz	Labasincz A III. »Boksa«	55.06	216	5717	1800	480	4956	64	

Az árverési feltételek az erdőgondnokságnál betekintheők. A szóbeli árverés megkezdése előtt benyújtandó írásbeli zárt ajánlatok 50 kr-os bélyeggel s a megajánlott vételárnak 10%-ával ellátandók, továbbá a megajánlott összeg számokkal és betűkkel kiírandó, valamint határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti.

Sistaroveczen 1890. szeptember hó 22-én.

M. kir. erdőgondnokság.

16798 | 1890

2-3

Hirdetmény.

Az 1891. évi egyenes adó kivétési munkálatok foganatba veendő lévén, felhívatik Arad szab. kir. város lakossága, miszerint az adóköteles egyének és tárgyak összeírására kiküldött hatósági közegek kérdéseire lelkiismeretesen és legjobb tudomása szerint feleljen, mert ki az összeíró közegeket valótlán bemondásokkal tévítva vezeti, vagy munkájokban bármimódon akadályozza, az 1883. évi XLIV. t. cz. 10. §-a értelmében 1-50 frtig terjedhető bírsággal lesz sújtandó.

Felhívatik továbbá a város közönsége, miszerint az **adókövetés alapjául szolgáló vallomási ivek**, melyek ingyen, **vétbizonyítvány mellett** az adóügyi osztályban vehetők át, az alább kitűzött határidők alatt, a polgármester megbízásából, Kilyényi János adóügyi alszámvonónál, a saját érdekéből beadni el ne mulassza, és pedig:

A házbérjöveldelmi vallomásokot az 1890. évfolyamán keletkezett új házakra vonatkozólag az állami vagy községi, vagy állami és községi adómentes lakrészek külön feltüntetése mellett f. évi november 15-ig.

A kereseti adó III. osztálya alá tartozó és az 1890. évfolyamán keletkezett üzletek, kereskedések, vállalatok, iparok vagy más előre nem tudható jövedelmű haszonhajtó foglalkozások jövedelmeire vonatkozó vallomásokot f. évi november 15-ig.

A kereseti adó IV. osztálya alá tartozó meghatározott évi vagy havi fizetést élvezők évi vagy havi illetményeikre vonatkozó vallomásaikat, — továbbá a tőkekamat-adó tárgyát képező kamat- vagy életjáradékra vonatkozó vallomásokot folyó év november 15-ig.

Az általános jövedelmi pótdadó kiszámításánál levonandó ingatlanokra betéblázott és a folyó évben tényleg fizetett adóssági kamatokra vonatkozó vallomásokot folyó évi december 15-ig.

Az eb-adóra vonatkozó vallomásokot 1890. évi januárius hó 8-ig.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyetek jövedelmeikre vonatkozó vallomásaikat 1891. évi februárius 28-ig.

A fent érintett vallomások pontos beadása a felek érdekében lévén, megjegyeztetik, miszerint a házbéradó és III. osztályu kereseti adó az 1891. és 1892. évekre fog ezuttal megállapítani, továbbá, hogy az adótárgyaknak az adóköteles jövedelmeknek a kincstár megkárosítása céljából való eltitkolása az 1883. XLIV. t. cz. 100. §-a értelmében 1 frt-től 500 frtig terjedhető bírságot von maga után.

Arad szab. kir. város tanácsának 1890. szeptember 27-én tartott üléséből.

A városi tanács.

10615 | 1890. k. h.

2-3

Hirdetmény.

Többszöri figyelmeztetésem dacára tapasztalom kellett, hogy egyes üzletlajdosok üveg ürmértékek hitelesítését mindaddig még nem eszközöltették; ennél fogva figyelmeztetem a kimerés-sel foglalkozó üzletlajdosokat, miszerint üveg ürmért f. október hó 15-ig mulhatatlanul meghitelesítés végett a vár. mértékhatóság hivatalhoz be kell szállítsák, mert a kitett határidő letelte után az üzletben eszközöndő randóri szemlék alkalmával a hitelesítetlen üveg ürmértékek elkozztatni s azon felül az illető üzletlajdosok ellen az 1879. XL. t. cz. 136. §-a értelmében büntetés fog alkalmaztatni.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatala 1890. szeptember 23-án.

Sarlot,
főkapitány.

Nemzetünk az Aradi Nemzetársaság gondjában.

S z ö n y e g e k.

!Október 6-iki ünnepélyre!

az összes ágyberendezést

az érkező vendégek számára elvállaltam, ha a nagyérdemű közönségnek ily czélra szükséges lesz, méltóztassék mielőbb értesíteni

az ágynemű üzletet:
Ürményi Tóbiás Arad,
Andrássy-tér 25. szám.

651-2-3

P o k r ó c z o k.

Paplanok.

Madratzok.